

TARİHTE İZ BIRAKANLAR

YERYÜZÜ KAĞANI

Yazan: Tuna Duran

Resimleyen: Murat Sevinç

1. Baskı - Beyaz Balina Yayınları, 2025

TARİHTE İZ BIRAKANLAR

Yeryüzü Kağanı

Cengiz Han

ISBN: 978-605-188-816-3

© Bu kitabın tüm yayın hakları Beyaz Balina Yayınları'na aittir.

Yayın yönetmeni: Bülent Oktay

Yazan: Tuna Duran

Editör: Sezer Ün

Resimleyen: Murat Sevinç

Danışman: Bilge Şensoy Duman (Tarih Öğretmeni)

Son okuma: Arzu Alan Savıcı

Kapak ve sayfa tasarımı: Adem Şenel

Baskı-Cilt: Özlem Matbaacılık ve Reklamcılık Ltd. Şti.

Litros Yolu 2. Matbaacılar Sit.

A Blok Bodrum Kat No: 1BA11

Topkapı/İSTANBUL

www.ozlemmatbaa.com.tr

Sertifika No: 45257

Beyaz Balina Yayın Sanat Dağıtım Paz. San. ve Tic. Ltd. Şirketi

Ömerli Mah. Harmantepe Cad. No: 17 Kat: 4

Arnavutköy / İstanbul

Tel: 0212 544 41 41/Faks: 0212 544 66 70

Yayınevi Sertifika No: 49238 info@beyazbalina.com.tr

YERYÜZÜ KAĞANI

Yazan: Tuna Duran
Resimleyen: Murat Sevinç

İçindekiler

1. Bozkıra Doğan Güneş	7
2. Yaşamak İçin	10
3. Esaret	19
4. Lider	26
5. Esgii Tuurgatan	36
6. Cengiz Han	47
7. Sezarlar Titreyecek, Sultanlar Devrilecek	56
8. Fırtına Başlıyor	62
9. Dünya Fatihi	74
10. Son Kurultay, Son Savaş	80

1. BÖLÜM

Bozkıra Doğan Güneş

Ne tarafa baksanız uçsuz bucaksız düzlükler göreceğiniz, geniş bir platoda yeni evlenmiş bir çift yavaşça ilerliyordu. Bozkır geleneğine göre kız evine hediyeler götürülmeli veya kızın ailesinin yanında çalışılmalıydı. Höelün adlı bir kızla evlenen Çiledü, bozkır evlilik geleneklerini yerine getirmiş ve böylece kendi kabilesine gitme hakkına kavuşmuştu. Höelün ve Çiledü yeni evlerine gitmek için yola düşmüşler, bozkırın ortasında yol almaya devam ediyorlardı.

Çiledü, Merkit kabilesindendi. Zengin Merkit topraklarına varmak için yola düşmüş bu genç çiftin başına çok geçmeden bir felaket gelecekti.

Bozkır geleneğinde kız almanın bir başka yolu daha vardı. Eğer yeterince servetiniz varsa veya çalışmak için zamanınız yoksa evlenmek için kız kaçırmak da bir yöntemdi. Yesügey adlı bir savaşçı Höelün ve eşinin yolunu kesip Höelün'ü kaçırdı. Artık Höelün'ün yeni eşi

Yesügey'di. Yesügey diğer kabilelere göre sosyal olarak daha alt seviyede olan Borijin kabilesindendi.

Höelün yeni eşine alışmaya çalışırken aynı zamanda Yesügey'in karısı ve oğluna da alışması gerekecekti. Zengin ve geniş bozkır bölgesinde büyümüş olan Höelün, Yesügey'in kabilesinin bulunduğu yere de uyum sağlamalıydı. Burası, bozkırların geniş ve uçsuz bucaksız olduğu bir yer değildi; aksine ormanlarla çevriliydi. Geniş sürüler böyle bir alanda beslenemediğinden keçi, koyun, inek eti ve sütü bulmak zordu. Kuş, balık, geyik ve antilop gibi hayvanlarla beslenen Borijinler, diğer Moğol kabilelerine göre çok daha zor bir hayat yaşıyorlardı.

Böyle zorlu koşullarda hem eşine hem de kabilesine ayak uydurmaya çalışan Höelün, 1162 yılının bahar ayında bir erkek çocuk dünyaya getirdi. Takvime göre, at yılıydı.

Yesügey, Tatarlarla yapılan bir savaşa katıldığı için oğlunun doğumundan sonra köyüne gelebilmişti. Savaş sırasında Temuçin Uge adında bir savaşçıyı öldüren Yesügey, yeni doğan çocuğa bu sebeple Temuçin adını verdi.

Temuçin ismi, "temul" kökünden türemiş olup "demir" anlamına geliyordu.

Dünyanın en büyük fatihi ünvanını alıp tarihte Cengiz Han olarak anılacak Temuçin, tarihin göreceği en büyük fırtınayı başlatacaktı.

2. BÖLÜM

Yaşamak İçin

Temuçin dünyaya geldiğinde Moğollar henüz kendi bölgelerinin dışına çıkmamış bir topluluktu. Asya'nın kuzeyinde Sibirya bölgesini yurt edinen Moğollar, daha sonra "İpek Yolu" olarak anılacak yolun da kuzeyinde kaldıklarından uzun bir süre dış dünya ile iletişim kuramamışlardı. Moğolların İslam ve Avrupa dünyası ile temasları ancak 13. yüzyılda başlayacaktı.

Moğol diyarı denilen bölge geniş bozkırlardan oluşuyordu. Dünyanın hiçbir yerine benzemeyen bu bölgede çok çetin hava ve yaşam şartları hüküm sürüyordu. Hava aynı gün içinde o kadar değişken olurdu ki bazen bir günde dört mevsim yaşanırdı. Hava şartlarının böyle olduğu bir yerde yaşam şartları da çok zordu. Kabilede yeterince güçlü erkek varsa kabilenin korunması sağlanabilirdi. Eğer yeterince güçlü ve savaşçı erkek yoksa yağma ve saldırı tehdidi her zaman olabilirdi. Bu sebeple kabileler korunmak ve beslenmek için bazı tedbirler almak zorunda kalırdı. Eğer bir ailede

savaşçı erkek kalmamışsa o aile kabileden dışlanırdı. Kadın ve çocuk sayısı fazla olan bu aileler kendi başlarının çaresine bakmak zorunda kalırlardı. Bozkırın ortasında savunmasız ve güçsüz düşen bu insanlar genelde köle olarak hayatlarına devam ederlerdi.

Temuçin ve ailesinin içinde olduğu kabile zor şartlarda yaşayan bir kabileydi. Hemen hemen hiç sürüleri yoktu. Atlarının ve savaşçılarının sayısı fazla değildi. Temuçin'in babası Yesügey'in tek bir atı vardı. Temuçin evlenme yaşına geldiğinde gelinin ailesine verebilecekleri tek hediye bu attı. Yesügey elindeki tek atı da kaybetmek istemiyordu. Moğol geleneğine göre bir aileden kız almak için ya hediye verilir ya da gelinin ailesinin yanında birkaç yıl çalışılırdı. Temuçin, ailesinin hediye vermesi imkânsız olduğundan çalışmak zorundaydı.

Yesügey, Höelün'ün ailesini ziyaret etmek için yola çıkarken yanına Temuçin'i de aldı. Yol boyunca birlikte seyahat ettikleri bir ailenin Börte adında bir kızı vardı. Temuçin ve Börte birbirlerinden hoşlandılar. Evlenmeye karar verdiklerinde aileleri de bu durumu kabul etti. Temuçin, Börte'nin ailesinin yanında kalarak Moğol geleneği gereği onlar için çalışmaya başladı.

Temuçin'i geride bırakan babası Yesügey ise uzun süren yolculuğu sırasında bir Tatar kampına rastladı.